

جایگاه دوگانه آموزگار و شاگرد در آموزشگاه

مهدی ستاریان

- ۱- وظایف شخصی معلم و شاگرد
 - ۲- عوامل حجاب اکبر (ضرورت پرهیز از نیت‌های بد در دانش‌اندوزی)
 - ۳- مقدمات لازم برای فراگیری علم
 - ۴- وظایف معلم و شاگرد در جلسه درس
 - ۵- وظایف معلم نسبت به خود
 - ۶- مراحل دعوت به حق
 - ۷- وظایف معلم در جلسه تدریس
 - ۸- وظایف معلم در برخورد با دانش‌آموزان
 - ۹- عوامل کمکی در تفهیم بهتر درس
 - ۱۰- وظایف شخصی دانشجو
 - ۱۱- وظایف شاگرد در ارتباط با معلم
- است، به نظر رسید بسنده کردن به ذکر مهمترین نکات هر فصل، بتواند راهنمای مشتاقان این علم گردد، تا با در دست داشتن نمای کلی هر بخش با اشتیاق و تسلط بیشتری به تحقیق در آن زمینه بپردازند.
- جدول‌هایی که به اختصار در موضوعات زیر ارائه می‌گردد، به خاطر رعایت پیام کوتاه داشتن؛ به دور از هرگونه توضیح است و مشتاقان با رجوع به کتاب آداب تعلیم و تعلم در اسلام می‌توانند آیات، احادیث و شرح پیرامون هر موضوع را مطالعه کنند.

مقدمه:

از جمله مسائلی که به توانایی معلم در محیط کار، توان بیشتری می‌بخشد، آشنایی او به نحوه برخورد با اطرافیان (محیط آموزشی، همکاران، شاگردان، اولیای دانش‌آموز و...) می‌باشد؛ که صاحب‌نظران، آن را آداب تعلیم و تعلم می‌نامند و خوشبختانه دکتر محمدباقر حجتی، به ترجمه کتاب «سنیه‌المرید» همت گماشتند، اما از آنجا که حجم زیاد کتاب مذکور، مانعی برای بهره‌گیری دانشجویان از تمام نکات کتاب شده

وظایف شخصی معلم و شاگرد

- خلوص نیت
- هماهنگی علم و عمل
- ضرورت توکل
- انتخاب جهت صحیح
- فروتنی
- عفت نفس
- همت بلند
- رعایت موازین اسلامی

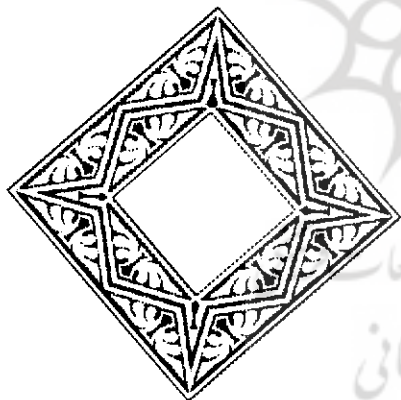
عوامل حجاب اکبر
اگر آموختن علم با تیت های زیر باشد

- ۱- مباحثات بر دانشمندان
- ۲- ستیز با سفیهان
- ۳- جلب نظر دیگران
- ۴- رسیدن به مال و مقام

مقدمات لازم برای فراگیری علم

- ۱- سکوت
- ۲- با دقت گوش دادن
- ۳- حفظ و نگهداری علم
- ۴- عمل کردن به آموخته ها
- ۵- نشر و ترویج آموخته ها

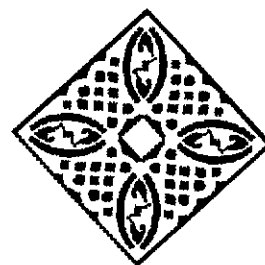

وظائف معلم و شاگرد در جلسه درس

- آراستگی علمی**
- استمرار در بحث های علمی
 - دوری از جدل (ستیزه جویی)
 - خجالت نکشیدن از یادگیری علم (سؤال)
 - تسلیم در برابر حق
 - آمادگی قبلی برای درس جدید
- آراستگی ظاهر**

وظائف معلم نسبت به خود

- صلاحیت و شایستگی در تعلیم
- حفظ مقام علم و دانش
- تهذیب علمی (عمل به گفتار خود)
- خوش رفتاری
- دریغ نورزیدن از آموزش
- توجه به بازتاب گفتار و کردار خود
- شهامت در اظهار حق

مراحل دعوت به حق

- ۱- بیان حق با محبت و نصیحت
- ۲- بیان حق با تشویق و مثال (غیرمستقیم)
- ۳- بیان حق با تذکر مستقیم
- ۴- بیان حق با تذکر عمل خلاف در حضور دوستان (غیرمستقیم)
- ۵- بیان حق با تذکر عمل خلاف در حضور دوستان (مستقیم و با تندی)
- ۶- طرد کردن او از همنشینی
- ۷- طرد کردن او از محیط آموزشی

وظائف معلم در جلسه تدریس

- توجه به حق در شروع درس و پایان آن
- رعایت ادب
- تقسیم نگاه و احترام بین دانش آموزان
- استفاده از روش تدریس مناسب

وظایف معلم در برخورد با دانش آموزان

- زمینه سازی رشد دانش آموزان
- در مسائل مذهبی
- در مسائل علمی
- احوالپرسی در حد معقول و شرایط کلاس از غائبین
- احترام به عقائد دانش آموزان
- ایجاد شرایط تعاون و همیاری دانش آموزان با یکدیگر

عوامل کمکی در تفهیم بهتر درس

- ۱- آرامش در بیان
- ۲- پاسخ در حد درک دانش آموزان
- ۳- خوش رویی در رفع اشکالات
- ۴- دوری از پرحرفی و سخن های بی ربط
- ۵- تنظیم صدا
- ۶- گوش دادن دقیق به سؤالات
- ۷- دوری از تحقیر و تمسخر دانش آموزان ضعیف
- ۸- دوری کردن از مقایسه افراد با توانایی های مختلف

- ۹- گشاده رویی با تازه وارد
- ۱۰- قطع درس و حفظ احترام به هنگام رجوع همکار به کلاس برای کاری
- ۱۱- تذکر و رفع اشتباه احتمالی خود در جلسات گذشته
- ۱۲- استفاده از نصیحت های اخلاقی به موقع خود
- ۱۳- مرور کوتاه بر آنچه برای درک درس جدید، لازم است
- ۱۴- مطرح نکردن مطلبی که زمان، اجازه تمام کردن آن را نمی دهد
- ۱۵- کمی درنگ کردن، پس از بیان هر قاعده، برای رفع اشکال احتمالی
- ۱۶- بلافاصله بیرون نرفتن از کلاس پس از زنگ
- ۱۷- استفاده از روش قیاسی در تفهیم دروس
- ۱۸- اجازه تحقیق و بیان آن برای همکلاسی ها توسط دانش آموز
- ۱۹- جدا کردن مطالب اصلی از فرعی به هنگام تدریس

وظایف شخصی دانشجو

- در برخورد با علم

- آراستگی ظاهر
- تصفیه و تزکیه دل از آلودگی‌ها
- غنیمت شمردن فرصت‌ها در زندگی
- مقایسه نکردن ارزشهای علمی با مادیات
- پرهیز از عواملی که مانع تلاش علمی می‌شوند مانند معاشرتهای بیجا
- مداومت بر کوشش‌های علمی

- در انتخاب رشته

- تعیین شاخه‌ای از علم برای مطالعات تخصصی
- رعایت توانایی جسم و ذهن برای انتخاب رشته
- در نظر گرفتن شرایط و امکانات اجتماعی
- توجه به بهترین رشته‌ای که می‌تواند فرد را به شناخت حقیقت برساند
- دوری از مطالعات متفرقه و بی‌ربط از مطالعات تخصصی
- انتخاب استادان شایسته

وظایف شاگرد در ارتباط با معلم

- ۱ - تقدم در سلام کردن
- ۲ - اشاره نکردن با چشم و ابرو به استاد
- ۳ - رعایت احترام در برخورد در حالت نشستن
- ۴ - گشاده‌رویی در برخورد با معلم
- ۵ - سؤال بی‌ربط نکردن (از مسائل شخصی معلم)
- ۶ - پرهیز از سؤالاتی که مربوط به درس نیست
- ۷ - بدون اجازه معلم صحبت نکردن (برای پاسخ سؤالات)

- ۸ - تغییر مکان ندادن در کلاس مگر با اجازه معلم
- ۹ - دفاع از حق به هنگام حضور نداشتن استاد
- ۱۰ - عیب‌پوشی و اظهار خوبی‌های استاد
- ۱۱ - قطع نکردن کلام استاد
- ۱۲ - سپاسگزاری از تلاش معلم
- ۱۳ - حضور یافتن در جلسه درس، قبل از استاد
- ۱۴ - همکاری با معلم، برای استراحت یا فکرکردن او در بین تدریس
- ۱۵ - تسرک نکردن جلسه تدریس، به

- ۱۶ - تحمیل نکردن وقت درس بر خاطر تأخیر معلم استاد
- ۱۷ - توجه نکردن بی‌مورد به اطراف به هنگام درس
- ۱۸ - درگوشی صحبت نکردن با دوستان در مقابل استاد
- ۱۹ - استفاده از تعابیر زیبا در کلاس برای سؤال یا صحبت با استاد
- ۲۰ - پرهیز از تندلی با استاد، به موقع تذکر اشتباه احتمالی استاد
